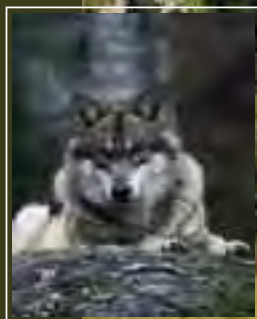
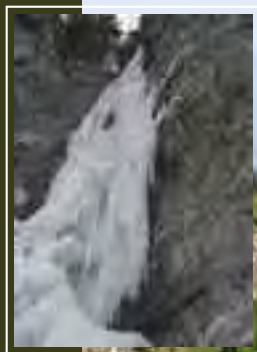

SALATÍN

NATURA 2000

NATURA 2000 je názov sústavy chránených území členských krajín Európskej únie. Hlavným cieľom jej vytvorenia je zachovanie európskeho prírodného bohatstva – najvzácnejších a najohrozenejších biotopov¹ a druhov na území štátov EÚ.

Sústavu NATURA 2000 tvoria **chránené vtáčie územia** vyhlasované s cieľom ochrany vtáctva a **územia európskeho významu** s cieľom ochrany ostatných vzácných a ohrozených rastlinných a živočíšnych druhov a ich biotopov.

O zaradení územia do sústavy NATURA 2000 rozhoduje Európska komisia, ktorá územia vyberá z predložených návrhov jednotlivých členských krajín.

ÚZEMIE EURÓPSKEHO VÝZNAMU SALATÍN

Pohľad zo Salatína na Veľký Brankov

Identifikačný kód územia: SKUEV0197

Nadmorská výška: 540 – 1 630 m n.m.

Rozloha: 3 359 ha

Kraj: Žilinský

Okres: Liptovský Mikuláš, Ružomberok

Katastrálne územie: Liptovská Lúžna, Liptovská Štiavnica, Partizánska Lupča, Ružomberok

¹ prírodný životný priestor charakterizovaný určitými vonkajšími podmienkami a súborom v ňom žijúcich organizmov (rastlín a živočíchov)

PRÍRODNÉ POMERY

Územie sa rozprestiera v geomorfologickom celku Nízke Tatry. Geologicky je územie veľmi pestré, uplatňujú sa tu vápence a dolomity krížnanského i chočského príkrovu i obalovej série Červenej Magury. Územie je zaujímavé aj z geomorfologického hľadiska, a to výskytom mnohých krasových foriem ako sú tiesňavy, priepasti, jaskyne, vyvieračky, ponory a skalné terasy. Najznámejšou krasovou tiesňavou sú Hučiaky, ktorou prechádza turistický chodník. Vápencové podložie podmienuje vznik typických rendzín, vo vyšších polohách hnedých lesných pôd a v najvyššie položených častiach surových pôd typu rankrov. Rozsiahly a členitý vápencovo-dolomitický komplex sa vyznačuje zaujímavou a pestrou vegetáciou. Blízka vzdialenosť k Veľkej Fatre a Chočským vrchom je dôvodom výskytu druhov, ktoré majú fažisko výskytu mimo Nízkych Tatier, napr. lomikameň okrúhlostý, alebo starček tŕňomilný, ktoré sa vyskytujú výlučne tu, alebo v blízkom

Salatin – roklina Hučiaky

Pohľad z Malého Salatína na Bohúňovo

okolí. Masív Salatína je jedínm miestom na Slovensku kde sa vyskytuje lomikameň pozmenený.

Priestorom s najväčšou koncentráciou vzácných a ohrozených rastlinných druhov sú trávnaté mačínové spoločenstvá, bralá, skalné terasy, štrbiny a sutiny. Na týchto stanovištiach rastú západokarpatské endemické druhy klinček lesklý (*Dianthus nitidus*), poniklec slovenský (*Pulsatilla slavica*), stračonôžka tatranská (*Delphinium oxysepalum*) a množstvo iných chránených rastlín. V tejto oblasti majú centrum rozšírenia v Nízkych Tatrách zriedkavé chocholačka žltobiela (*Corydalis capnoides*), štiav štítnatý (*Acetosa scutata*), gypsomilka plazivá (*Gypsophila repens*) a medvedica lekárska (*Arctostaphylos uva-ursi*). Cenné sú aj stále využívané kvetnaté pasienky v oblasti Brankova.

Väčšina lesných porastov má pestré prirodzené drevinové zloženie a niektoré aj štruktúru blízku prirodzeným lešom. Na menej dostupných

Zvonček hrubokoreňový
(*Campanula serrata*)

Odkvitnutý poniklec slovenský
(*Pulsatilla slavica*)

Astra alpínska
(*Aster alpinus*)

Plesnivec alpínsky
(*Leontopodium alpinum*)

Masív Salatína

Salatín

miestach si porasty zachovali pralesovitý charakter. Prevládajú bučiny s významnou prímiesou javora horského, jaseňa, líp, bresta horského, jedle a smreka a výnimočne aj tis. Na najexponovanejších skalnatých miestach sa zachovali reliktné boriny, v najvyšších a v inverzných polohách prirodzené smrečiny. Ostrovček kosodreviny lemuje najvyššiu kótu územia – Salatín (1630 m n. m.).

Územie je významnou súčasťou domovských okrskov našich veľkých šeliem medveďa hnedého (*Ursus arctos*), ryša ostrovida (*Lynx lynx*) a vlka dravého (*Canis lupus*). Na potulkách sa môžeme bežne stretnúť s jeleňom, srncom, či diviakom lesným. Na oblohe kralujú dravce (orol skalný *Aquila chrysaetos*, sokol sťahovavý *Falco peregrinus*, včelár lesný *Pernis apivorus*, sokol myšiar *Falco tinnunculus* a jastraby), ktoré tu nachádzajú vhodné podmienky na hniezdenie. Za šera a v noci ich na love striedajú sovy (kuvíčok vrabčí *Glaucidium passerinum*, sova obyčajná *Strix aluco*, pôtik kapcavý *Aegolius funereus*, výr skalný *Bubo bubo*). Územie je významným refúgiom miznúceho tetra hlučáňa (*Tetrao urogallus*) a jariabka hôrneho (*Bonasa bonasia*).

Vo väzbe na biodiverzitu sa ako výrazné negatívum prejavuje ukončenie tradičného obhospodarovania v značnej časti územia, najmä absencia kosenia a pastvy, ktoré umožňujú nástup sekundárnej sukcesie. Výsledkom je zánik určitých typov biotopov, druhov a v neposlednom rade aj zníženie estetických hodnôt krajiny.

OCHRANA ÚZEMIA

Súčasťou navrhovaného územia európskeho významu Salatín je Národná prírodná rezervácia Salatín (1 193 ha, 5. stupeň ochrany), ktorá zaberá viac ako tretinu územia. Predmetom ochrany je ekosystém horskej krasovej krajiny s veľmi členitým reliéfom a výskytom mnohých krasových foriem ako sú tiesňavy, priepasti, jaskyne, vyvieracky i ponory a skalné terasy so zachovalými lesnými spoločenstvami, spoločenstvami skalných stien a sutín a výskytom veľkého počtu chránených a ohrozených druhov rastlín. V Nízkach Tatrách najvyšší 55 m vysoký vodopád je predmetom ochrany Národnej prírodnej pamiatky Brankovský vodopád (27,71 ha, 5. stupeň ochrany). Ostatná časť územia sa nachádza v Národnom parku Nízke Tatry (3. stupeň ochrany). Potreba ochrany druhov a biotopov európskeho významu a zachovania ich priaznivého stavu si vyžaduje kvalitatívne odlišný a na časti územia aktívny prístup. Stratégiou ochrany aj v tomto území je diferencovaný manažment realizovaný prostredníctvom zonácie územia a programu starostlivosti. Znamená to zabezpečenie vhodného režimu a intenzity využívania najmä lesov, lúk a pasienkov a usmernenie iných aktivít ľudí takým spôsobom, aby sa dlhodobou zachoval dostatočný počet lokalít s významnými druhmi a biotopmi. V ďalšom procese bude navrhnuté aby bola zabezpečená ochrana územia v kategórii prírodná rezervácia a aby územie bolo diferencované na 3 zóny ochrany. Vzhľadom k tomu, že cez územie prechádza niekoľko turistických chodníkov, bude dôležité zabezpečiť starostlivosť o ne tak, aby nedochádzalo k poškodzovaniu prírodných hodnôt územia.

NEGATÍVNE VPLYVY

Navrhované územie európskeho významu Salatín sa nachádza v Národnom parku Nízke Tatry, neďaleko Ružomberka. Aj napriek tomu návštevnosť územia nie je vysoká a jej dôsledky sa výrazne negatívne prejavujú len lokálne, vo vrcholových častiach Salatína, kde dochádza k erózií a zošľapávaniu rastlinného krytu.

Z plošne pôsobiacich antropogénnych aktivít v území dominuje najmä poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo. Zmena drevinového zloženia ako aj štruktúry lesných porastov, najmä v hospodárskych lesoch, môže viesť k zníženiu a ohrozovaniu biologickej diverzity a ekologickej stability územia.

Vlk dravý (*Canis lupus*)

Medveď hnedý (*Ursus arctos*)

Tetrov hlučáň (*Tetrao urogallus*)

Nad Brankovským vodopádom

Brankovský vodopád

RUŽOMBEROK

Liptovská Štiavnica

Ludrová

LEGENDA:

 SKUEV0197 Salatin

Nízny Matejkov

Vysný Matejkov

1530

Skafanica

Strelovec

Ráztocná

Trstý potok

Malé Železné

Veľké Železné

Veľký Gmzský potok

Liptovská Osada

Liptovská Lúžna

Salatín

Salatín a Tistá z Končitej

Južné svahy Salatínu

Salatín z juhu

Každé územie európskeho významu sa po schválení Národného zoznamu navrhovaných ÚEV vládou SR (17. 3. 2004) považuje za chránené územie. Je to štádium tzv. **predbežnej ochrany**, ktorej cieľom je zabezpečiť, aby sa stav európsky významných druhov a biotopov v území nezhoršoval. Toto obdobie môže trvať až 9 rokov, pričom počas prvých 3 rokov je národný zoznam posudzovaný v Európskej komisii a dochádza k definitívnemu výberu územia do sústavy NATURA 2000 a do maximálne ďalších 6 rokov dôjde k vyhláseniu územia. Predbežná ochrana je realizovaná prostredníctvom stupňov ochrany uvedených v národnom zozname. Podrobný zoznam parciel so zaradením k príslušnému stupňu ochrany pre ÚEV Salatín, ako aj všetky ďalšie informácie o sústave NATURA 2000 na Slovensku nájdete na www.sopsr.sk/natura.

Stupne ochrany. Podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny je územná ochrana na Slovensku diferencovaná podľa stupňov ochrany. Najmenšie obmedzenia v prospech ochrany prírody predstavuje 1. stupeň (platí na celom území SR), najprísnejší je 5. stupeň (o. i. zahŕňa zákaz pohybu mimo vyznačených turistických chodníkov, zberu plodov a rušenia pokoja v záujme prítomných živočíchov a samozrejme vylučuje hospodársku činnosť). V prípade zónovania územia, jednotlivým zónam zodpovedajú príslušné stupne ochrany (zóna A = 5. stupeň, zóna B = 4. stupeň, zóna C = 3. stupeň, zóna D = 2. stupeň. 1. stupeň nemá pridelenú zónu).

STAROSTLIVOSŤ O ÚZEMIE

Činnosti na nelesnej pôde

- ekologické poľnohospodárstvo bez používania chemických prostriedkov
- extenzívne prepásanie ovcami, kozami, alebo hovädzím dobytkom primerane únosnosti pasienkov, údržba pasienkov
- odstraňovanie náletových, prípadne nevhodne vysadených drevín
- pravidelné kosenie lúk
- likvidácia invázných druhov rastlín na všetkých druhoch pozemkov

Činnosti v lesných porastoch

- v navrhovanej zóne A – do tejto zóny budú zaradené najhodnotnejšie prirodzené, alebo málo pozmenené lesné ekosystémy, často pralesovitého charakteru, uplatňovaný bude bezzásahový režim.
- v navrhovanej zóne B – pôjde o zónu aktívneho menežmentu s najjemnejšími spôsobmi hospodárenia v lesných porastoch a optimálnymi formami využívania nelesných ekosystémov s cieľom zachovať diverzitu a stabilitu biotopov, posilňovať odolnosť potenciál lesných porastov, zachovať, prípadne zlepšiť podmienky pre výskyt vzácných druhov rastlín a živočíchov. Prioritou bude uplatňovanie podrastových spôsobov hospodárenia, prechod na výberkový spôsob

(do 50 rokov) v časti územia, zvyšovanie ekologickej stability porastov, zvyšovanie rubnej doby porastov, predlžovanie ich obnovnej doby, predĺženie obdobia na zalesnenie a zabezpečenie nového porastu, šetrné spôsoby sústreďovania drevnej hmoty (kone, lanovky a pod.), ponechávanie stromov a drevnej hmoty v porastoch (ojedinele stojace stromy, skupiny stromov a ležaniny, atď.). V oblastiach s dominanciou smreka je to zóna aktívneho menežmentu s cieľom eliminovať možné ohrozenia vyplývajúce z pasívnej ochrany v zóne A.

- v navrhovanej zóne C – táto zóna zahŕňa časti územia s človekom výraznejšie narušenými a pozmenenými prírodnými zložkami a s výraznejším socioekonomickým využívaním. Cieľom vykonávaných činností bude postupné znižovanie zastúpenia stanovištné nepôvodných druhov drevín a obnova prirodzeného drevinového zloženia, ponechávanie stromov a drevnej hmoty v porastoch (ojedinele stojace stromy, skupiny stromov a ležaniny, atď.). V oblastiach s dominanciou smreka je to zóna aktívneho menežmentu s cieľom eliminovať možné ohrozenia vyplývajúce z pasívnej ochrany v zóne A.

Orol skalný
(*Aquila chrysaetos*)

Kuvičok vrabčí
(*Glaucidium passerinum*)

Netopier veľkouchý
(*Myotis bechsteinii*)

Ostatné činnosti

- výskum a monitoring ekosystémov a prírodných procesov v nich prebiehajúcich
- realizácia schválených projektov zameraných na ochranu fauny a flóry (napr. programy záchrany, programy starostlivosti)
- zvyšovanie informovanosti návštevníkov a ich usmerňovanie v zmysle Návštevného poriadku NP Nízke Tatry
- budovanie a údržba náučných chodníkov
- zvyšovanie turistickej a rekreačnej atraktívnosti vybraných častí územia (napr. umiestňovanie a výstavba lavičiek, chodníkov, budovanie oddychových miest na vybraných lokalitách a pod.)

Zonácii územia a vypracovaniu programu starostlivosti s navrhovanými opatreniami bude predchádzať ich prerokovanie so zainteresovanými vlastníkmi a užívateľmi územia. Nezávisle na tomto procese môžete s otázkami a návrhmi kontaktovať pracovníkov ŠOP SR – Správy NP Nízke Tatry.

ZOZNAM BIOTOPOV EURÓPSKEHO VÝZNAMU V ÚZEMÍ

Typ biotopu	Kód NATURA 2000 (* prioritné biotopy)
Vresoviská a krovinné biotopy mierneho pásma Kosodrevina	4070*
Prírodné a poloprírodné travnno-bylinné biotopy Alpínske a subalpínske vápnomilné travnobylinné porasty	6170
Vlhkomilné vysokobylinné lemové spoločenstvá na poriečnych nivách od nížin do alpínskeho stupňa	6430
Nížinné a podhorské kosné lúky	6510
Horské kosné lúky	6520
Rašeliniská Slatiny s vysokým obsahom báz	7230
Skalné biotopy a jaskyne Karbonátové skalné sutiny alpínskeho až montánneho stupňa	8120
Nespevnené karbonátové skalné sutiny montánneho až kolinného stupňa	8160*
Karbonátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou	8210
Nesprístupnené jaskynné útvary	8310
Lesné biotopy Bukové a jedľové kvetnaté lesy	9130
Javorovo-bukové horské lesy	9140
Vápnomilné bukové lesy	9150
Lipovo-javorové sutinové lesy	9180*
Reliktné vápnomilné borovicové a smrekovcové lesy	91Q0
Horské smrekové lesy	9410

Úplazy

Biotopy skál a skalných štrbín

ZOZNAM DRUHOV EURÓPSKEHO VÝZNAMU V ÚZEMÍ

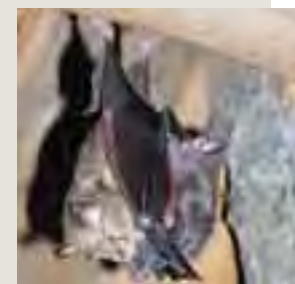
Skupina Slovenský názov	Vedecký názov (* prioritné druhy)
Machy grimaldia trojtyčinková	<i>Mannia triandra</i>
Vyššie rastliny zvonček hrubokoreňový	* <i>Campanula serrata</i>
klinček lesklý	* <i>Dianthus nitidus</i>
poniklec slovenský	* <i>Pulsatilla slavica</i>
črievičník papučkový	<i>Cypripedium Calceolus</i>
Chrobáky fúzač alpský	* <i>Rosalia alpina</i>
Ryby hlaváč bieloplutvý	<i>Cottus gobio</i>
Obojživelníky kunka žltobruchá	<i>Bombina variegata</i>
Cicavce – netopiere netopier čierny/ uchaňa čierna	<i>Barbastella barbastellus</i>
netopier obyčajný	<i>Myotis myotis</i>
netopier pobrežný	<i>Myotis dasycneme</i>
netopier veľkouchý	<i>Myotis bechsteini</i>
podkovár krpatý/ p.malý	<i>Rhinolophus hipposideros</i>
Cicavce šelmy medveď hnedý	* <i>Ursus arctos</i>
rys ostrovid	<i>Lynx lynx</i>
vlk dravý	* <i>Canis lupus</i>

Zvonček hrubokoreňový
(*Campanula serrata*)

Poniklec slovenský
(*Pulsatilla slavica*)

Podkovár malý
(*Rhinolophus hipposideros*)

Rys ostrovid (*Lynx lynx*)

KONTAKTNÉ ADRESY

ISBN 978-80-89035-92-2

Štátna ochrana prírody SR
Správa Národného parku Nízke Tatry
Zelená 5

Banská Bystrica
tel. č.: 048/4130888-9
fax: 048/4130820
e-mail: napant@soprs.sk

www.soprs.sk/natura

Autori fotografií: © S. Harvančík, © J. Janovjak, © M. Jasík, © M. Kaliský, © P. Kaňuch, © P. Polák,
© P. Potocký
Autor kresieb: © Ľ. Dzúriková

Tento informačný materiál vydala ŠOP SR v rámci projektu Optimalizácia komunikácie a informovania o chránených územiach zaradených do sústavy Natura 2000, ktorý je spolufinancovaný Európskou úniou.

Foto na obálke:

predná strana – v masíve Malého Salatína, Brankovský vodopád v zime, klinček lesklý (Dianthus nitidus), vlk dravý (Canis lupus)

zadná strana – Úplazy

